Työ- ja elinkeinoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2021-00468

IYR Haapalehto Timo(TEM) 21.07.2021

Asia
Epävirallinen kilpailukykyministereiden (tutkimus, innovaatiot) kokous 19.7.2021

Kokous
Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 19.07.2021 - 19.07.2021

Epävirallisessa kilpailukykyneuvoston tutkimusministereiden kokouksessa 19.7.2021 keskusteltiin eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehittämisestä sekä tki-sektorin kansainvälisestä yhteistyöstä. Kokoukseen osallistuivat EU-jäsenmaiden lisäksi Norja, Sveitsi ja Länsi-Balkanin maista Albania, Bosnia, Kosovo ja Serbia. Kokouksessa ei tehty päätöksiä.
Käytännössä kaikki jäsenmaat korostivat uuden ERA:n toimeenpanoraamin joustavuuden tärkeyttä, jotta kansalliset toimeenpanosuunnitelmat voidaan laatia kunkin maan kansallisten erityispiirteiden mukaisiksi. Kuitenkin siten, että yhteisesti asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa. FI nosti esille tarpeen toimille, joilla luodaan edellytykset tki-rahoituksen lisäämiselle, erityisesti yrityksissä.
Käytännössä kaikki jäsenmaat kannattivat komission kv-yhteisyötä koskevassa tiedonannossa esittämiä pääkohtia. Erityisesti nostettiin esille vastavuoroisuusperiaatteen sekä eurooppalaisten arvojen ja etiikan noudattaminen. Valtaosa jäsenmaista haluaa jatkaa tiivistä yhteistyötä Israelin, Sveitsin ja UK:n kanssa
Epävirallisessa kokouksessa ei tehty päätöksiä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Slovenian koulutus-, tiede ja urheiluministeri Simona Kustec. Suomea kokouksessa edusti kansliapäällikkö Raimo Luoma.

Epävirallisessa kilpailukykyneuvoston tutkimusministereiden kokouksessa 19.7.2021 keskusteltiin eurooppalaisen tutkimusalueen kehittämisestä sekä tki-sektorin kansainvälisestä yhteistyöstä. Pohjana keskustelulle toimivat Euroopan komission tiedonanto kv-yhteistyöstä, sekä puheenjohtajamaa Slovenian valmistelemat keskustelupaperit.

Epävirallisessa kokouksessa ei tehty päätöksiä.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Slovenian koulutus-, tiede ja urheiluministeri Simona Kustec. Suomea kokouksessa edusti kansliapäällikkö Raimo Luoma.

Eurooppalainen tutkimusalue: Yhteisten eurooppalaisten tavoitteiden muuntaminen kansallisella tasolla toteutettaviksi toimiksi

Keskustelua alusti professori Jean-Pierre Bourguignon, European Research Council'in väistyvä puheenjohtaja. Hän korosti vahvasti, että meidän tulee asettaa kunnianhimoiset tavoitteet kuitenkin muistaen, että alisuoriutuminen on monista syistä erittäin haitallista. Aikaperspektiivin pitää olla pitkä, mikä ei tarkoita hidasta tuotettavan tiedon hyväksikäyttöä vaan päinvastoin hyödyntämiseen on myös

panostettava. Hänen mielestä sopimus eurooppalaisesta tutkimusalueesta (eng. ERA Pact) on viimeinen mahdollisuus Euroopalle säilyä vahavana toimijana kansainvälisillä areenoilla.

Komissaari Mariya Gabriel katsoi, että ERA sopimus on ensimmäinen askel ERAn uudistamisessa. Olennaista on, että jäsenmaat sitoutuvat uudistamiseen, johon olennaisena osana sisältyy tki-investointien lisääminen. Tämän lisäksi tulee panostaa toimeenpanoon ja sen organisointiin, erityisesti ERA toimilla (eng. ERA Actions).

Jäsenmaat tekivät muutaman konkreettisen ehdotuksen ERAn toimeenpanon kehittämiseksi. Selkeimmät niistä oli PT (ministeri Manuel Heitor) ehdotukset 3% tk-investointitavoitteelle laadittavasta EU-tason asetusta ja omasta budjetista ERA sopimuksen toimeenpanolle.

Käytännössä kaikki jäsenmaat korostivat toimeenpanoraamin joustavuuden tärkeyttä, jotta kansalliset toimeenpanosuunnitelmat voidaan laatia kunkin maan kansallisten erityispiirteiden mukaisiksi. Kuitenkin siten, että yhteisesti asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Useat jäsenmaat kannattivat kansallisten suunnitelmien tarkastelun edelleen ottamista mukaan osaksi EU-ohjausjaksoa (European Semester). NO ehdotti meriä yhdeksi uudeksi ERA toimen kohteeksi.

ERA:n hallinnon osalta valtaosa jäsenmaista ei halua rinnakkaisia/uusia hallintorakenteita. Erityisesti neuvoston rooli tulee säilyttää kanavana viimeistellä ja päättää poliittisista linjauksista. Esimerkiksi uutena ryhmänä perustettu ERA Forum'ia ei tulisi nostaa erilliseksi uudeksi valmisteluelimeksi vaan se tulisi istuttaa osaksi olemassa olevaa rakennetta. Kaikkien ryhmien mandaattien uudistamisella varmistettaisiin niiden tehokas toiminta.

Useat jäsenmaat toivat esille eri politiikka-alojen välisen yhteistyön tärkeyttä. Erityisesti tämä koskee koulutus- ja teollisuuspolitiikkoja sekä myös sisämarkkinoita.

Sveitsi harmitteli liitännäisjäsenyysneuvottelujen katkeamista. Samaan aikaan SUI vakuutti tukeaan ERA:n kehittämiselle sekä valmiutta osallistua Horisontti Eurooppa ohjelmaan. Sveitsin parlamentti on jo allokoinut osallistumiseen tarvittavat määrärahat. Toivoi liitännäisjäsenyysneuvottelujen avaamista pian.

FI tuki alustajan näkemystä tki-investointitason nostamisen tärkeydestä. Paljon työtä kuitenkin vaaditaan useilla tasoilla ennen kuin saamme niin julkisen rahoituksen kuin myös teollisuuden omat tki-investoinnit tavoitteen mukaiselle tasolle. EU-tasollahan lisärahan löytyminen on epävarmaa, koska MFF saatiin juuri sovittua. Samaan aikaan olennaista on tiivistää politiikkojen välistä yhdessä tekemistä. Tämähän ei vaadi lisää rahaa, joten voidaan sanoa olevan ns. "low-hanging-fruit". Yhteytenä sisämarkkinoihin on mm. se, että RRF tuo kohtuullisen paljon lisärahaa myös tki-sektorille lähivuosien aikana. Tällöin tulee komission olla tarkkana valtiontukisääntöjen valvomisessa, että toimintaympäristö säilyy tasapuolisena.

Tasapainoinen avoimuus: Tutkimuksen ja innovaatioiden uusi globaali lähestymistapa"

Keskustelun aluksi kertoi professori Marusa Bradac kokemuksistaan työskentelystä Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Hänen tutkimusalansa on tähtitiede, ja päätyökalu ollut Hubble teleskooppi. Viime aikoina hän on ollut mukana suunnittelemassa uutta James Webb teleskooppia. Oleellinen tekijä hänen urakehitykselle on ollut rahoitus, joka ei ole rajoittanut tutkimuksen sisältöä eikä paikkaa missä työ olisi tehtävä. Samoin pääsy erilaisiin tutkimusinfroihin ja niillä tuotettuun dataan on ollut ehdoton edellytys korkealaatuiselle tutkimukselle sekä myös lisännyt kiinnostusta tutkimusta kohtaan. Hän päätti palata takaisin Sloveniaan muutama kuukausi sitten, koska hänelle luvattiin rahoitusta myös hänen tutkimusryhmälle, ei vain henkilökohtaista tukea.

Komissaari Mariya Gabriel nosti esille pääkohtia toukokuussa 2021 annetusta tiedonannosta "Tutkimusta ja innovointia koskeva globaali lähestymistapa: Euroopan kansainvälistä yhteistyötä

muuttuvassa maailmassa koskeva strategia”. Tiedonannossa komissio ehdottaa uutta strategiaa, jossa EU sitoutuu edistämään avoimuutta kansainvälisessä tutkimus- ja innovaatioyhteistyössä sekä edistämään perusarvoihin pohjautuvia tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja vastavuoroisuutta.

Käytännössä kaikki jäsenmaat kannattivat komission tiedonannossa esittämiä pääkohtia. Erityisesti nostettiin esille vastavuoroisuusperiaatteen sekä eurooppalaisten arvojen ja etiikan noudattaminen. Valtaosa jäsenmaista haluaa jatkaa tiivistä yhteistyötä Israelin, Sveitsin ja UK:n kanssa.

IE katsoi, että riskien hallinta olisi vallitseva toimintatapa riskien välttelyn sijaan. Tätä kannattivat monet puhujat. EE ehdotti ohjelmia toimeenpanoon liittyen lisättävän pienten ja keskisuurten hankkeiden määrää. Tällöin saataisiin lisättyä pienistä jäsenmaista ja liitännäismaista hankkeisiin osallistujien ja etenkin hankkeita koordinoivien määrää.

FI esitti kv-yhteistyö tulevan pohjautua avoimuuteen, kuitenkin turvallisuudesta huolehtien. Pyydettiin komissiota kertomaan mikä tilanne neuvotteluissa UK:n kanssa? COM vastasi, että sopimuspaketti on jo neuvoteltu. Sitä ei kuitenkaan ole vielä allekirjoitettu, koska Pohjois-Irlannin osalta UK ei ole täyttänyt sopimuksen vaatimuksia. Liitännäisjäsenyys Horisontti Eurooppa –ohjelmaan on osa sopimuspakettia.

Suomen edustajat
Kansliapäällikkö Raimo Luoma
Johtava asiantuntija Timo Haapalehto, TEM

Asiakirjat
COM(2021) 252 final (komission tiedonanto)
Puheenjohtajan jakamat taustapaperit

Liitteet

Viite

Asiasanat	ERA, eurooppalainen tutkimusalue, innovaatiot, jaosto tutkimus ja innovaatio (EU 20), kilpailukyky, tutkimus- ja kehittämistoiminta, kilpailukykyneuvosto
Hoitaa	**TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, UM, VM, VNK, VTV, YM